

L.S.,

Deze reactie op het concept 'Wijziging Besluit BRP i.v.m. verkorten inschrijftermijn vreemdelingen e.a.' van 3 december 2016 betreft met name dat deel van de Algemene Maatregel van Bestuur waarbij iedere informatievoorziening vanuit de BRP (Basisregistratie Personen) aan SILA (Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie) wordt stopgezet.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, dr. R.H.A. Plasterk, geeft met deze AMvB invulling en uitvoering aan de door de Tweede Kamer op 1 maart 2016 aangenomen motie van 8 december 2015 (25764, nr. 95) van het Kamerlid mevrouw Koşer Kaya (D66), alsmede mevrouw De Caluwé (VVD) en mevrouw Oosenbrug (PVDA) die is bedoeld om de verstrekking van persoonsgegevens uit de BRP aan SILA zo spoedig mogelijk te stoppen.

SILA is op grond van een zeer zorgvuldig democratisch proces door middel van wetgeving door de overheid aangewezen als van gewichtig maatschappelijk belang, en heeft daarmee een positie verkregen waardoor men door de overheid voorzien kon worden van bepaalde informatie uit de BRP, omdat na 1994 de sinds 1951 bestaande Stichting Mechanische Registratie en Administratie (SMRA), de ledenadministratie van de Nederlandse Hervormde Kerk, als zodanig niet meer rechtstreeks gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) mocht ontvangen. SILA is als een 'derde' in de zin van de vigerende wet- en regelgeving erkend. De wetgever heeft zeer bewust, met veel zorg en met strikte voorwaarden om het recht op privacy te bewaken omkleedt, taken en mogelijkheden aan SILA toevertrouwd.

Nimmer is gebleken dat SILA de haar toevertrouwde werkzaamheden onjuist heeft uitgevoerd of onverantwoord is omgegaan met de ter beschikking gestelde gegevens. Vermindering van het gewichtig maatschappelijk belang van SILA, dat naar verluid de gegevens van ruim 5,8 miljoen (!) Nederlanders beheert, is nooit aangetoond en ook nooit aangevoerd door de tegenstanders van de regeling zoals die nu nog geldt. Door (mede)indiener(s) van de motie Koşer Kaya wordt wél beweerd dat het 'niet meer van deze tijd' zou zijn dat de Staat desbetreffende gegevens ter hand stelt aan wettelijk erkende derden met een religieuze achtergrond c.q. een geestelijke overtuiging of levensbeschouwing, maar deze stelling wordt niet nader onderbouwd.

Er zijn andere derden die wél dergelijke gegevens van de Staat blijven ontvangen, zoals de pensioenfondsen of ziektekostenverzekeraars. Zij worden niet gediskwalificeerd en behouden hun uitzonderingspositie, ondanks het feit dat niet elk van deze derden een pure overheidstaak uitoefent. SILA verliest haar uitzonderingspositie dus uitsluitend op basis van de levensbeschouwelijke achtergrond; omdat de zeven aangesloten organisaties christelijke kerkgenootschappen en het Leger des Heils zijn, en de individuele burgers wier gegevens men op basis van de regeling uit de BRP verkrijgt en beheert, zich als christen bekennen. Dit werpt de ernstige vraag op, of de door de Tweede Kamer aangenomen motie niet leidt tot uitsluiting op een manier en op gronden die in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel en de discriminatieverbod uit Artikel 1 van de Grondwet.

Het is op zijn zachtst gezegd vreemd dat aangaande een voor de bij SILA aangesloten kerkgenootschappen en organisatie(s) (i.c. specifieke en door de leden gewenste belangen van ruim 5,8 miljoen burgers vertegenwoordigend!) zo belangrijke en vergaande wijziging, geconsulteerd wordt onder de vlag 'Wijziging Besluit BRP ivm verkorten inschrijftermijn vreemdelingen e.a.' Het vraagstuk gegevensverstrekking aan SILA alsmede 'genootschappen op geestelijke grondslag' wordt als 'terzijde' benoemd: 'Daarnaast regelt het besluit ...' Een groot aantal belanghebbenden zal het concept van deze AMvB daardoor (zijn) ontgaan. Dit strookt in het geheel niet met het door de overheid in acht te nemen zorgvuldigheidsbeginsel (zie artikel 3:2 Awb). De minister dient de consultatie daarom over te doen na een nieuwe publicatie, waarbij in de titel dan wel het opschrift al duidelijk blijkt dat dit niet alleen, en wellicht niet in hoofdzaak, een verkorting van de inschrijftermijn vreemdelingen betreft. (Het gaat immers vast niet over de inschrijftermijn van 5,8 miljoen vreemdelingen. Waarmee overigens niet gezegd is dat dit ook geen zéér belangrijk thema is.)

In de Tweede Kamer heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en dus de Regering, ook duidelijk en meermaals aangegeven dat het doorgeven van desbetreffende gegevens aan SILA 'een waardevolle service biedt aan miljoenen Nederlanders' en daarmee ook het maatschappelijk belang van Nederland als geheel dient.

Het lidmaatschap van het Leger des Heils of een kerkgenootschap dat bij SILA is aangesloten, is vrijwillig en een burger die niet meer wil dat de overheid diens gegevens uit de BRP doorgeeft aan SILA, kan dat zeer eenvoudig en effectief kenbaar maken en zelf vrijwel per ommekeer laten stoppen. Voor de bescherming van de rechten van de individuele burger is het bij AmvB stopzetten van een voor alle kerken zo belangrijke bestaande regeling dus absoluut niet nodig en ook de maatschappij als geheel is er niet mee gediend.

Voor leden/lidmaten en voor de desbetreffende kerk/organisatie wordt het nu veel moeilijker en vele malen duurder om verenigd te blijven en als zodanig op den duur nog een even belangwekkende bijdrage aan het maatschappelijk verkeer te kunnen leveren. Die bijdrage is formeel inderdaad nooit het uitvoeren van een overheidstaak, maar overheden doen wel regelmatig en in toenemende mate een beroep op kerken of aan kerken gelieerde organisaties om bij te springen of samen te werken op maatschappelijke vlakken waar de overheden ondersteuning behoeft. Als concreet voorbeeld is te noemen de hulp door diaconieën en caritasinstellingen aan armenzorg (zoals Voedselbanken, schuldhulpverlening of de bijdragen aan kerstpakketten of waardebonnen voor armen die door burgerlijke gemeenten worden verdeeld); jeugd- en jongerenwerk; ondersteuning van vluchtelingen; het leveren van noodopvang voor dak- en thuislozen bij winterkou of anderszins door het Leger des Heils etc., etc. Hoezo, 'Het is niet meer van deze tijd dat de overheid een uitzondering maakt voor religieuze instanties' [en dat] 'religieuze organisaties die geen enkele overheidstaak uitvoeren, actief persoonlijke gegevens ontvangen van de overheid'?! Mevrouw De Caluwé (VVD) mag dat wel zo zeggen in de Kamer (zie Verslag Algemeen Overleg (VAO) van 26 november 2015), en dat (partij)ideologisch ook wel zo vinden, maar wellicht kwijten de door haar gewraakte organisatie(s) en kerken zich in de praktijk wél van een taak die primair vervuld zou moeten worden door de overheid... (Waarbij de overheid zich blijkbaar maar wat graag laat bijstaan door die kerkgenootschappen en organisaties.) Is het niet zo dat de praktijk het 'gewichtig maatschappelijk belang', zoals de Minister dit ook benoemde, met dergelijke maatschappelijke ondersteuning van de overheid, en de gehele maatschappij, door kerken en Leger des Heils, toch genoegzaam aantoonde en daarmee de nu nog bestaande uitzondering voor SILA meer dan eens rechtvaardigt?

In de brief van 18 maart 2016 aan de Tweede Kamer schreef de Minister dat, gelet op 'de historisch gegroeide achtergrond van de huidige verstrekking van persoonsgegevens de beëindiging op een zorgvuldige wijze dient plaats te vinden, omdat de inrichting van de ledenadministratie van de SILA mede geënt is op de verstrekking van persoonsgegevens uit de basisregistratie personen (BRP)'. Dit zou betekenen dat SILA een langere termijn (tot na het KB/vaststellingsbesluit, dus tot voorjaar 2018?) krijgt om een alternatieve vorm van informatieverzameling op touw te zetten en de ledenadministratie te herinrichten? Dat minister Plasterk dit in ieder geval nog heeft kunnen bereiken is te een reden om dankbaar te zijn, maar het probleem verandert er niet door.

Doorgave van gegevens, vanzelfsprekend onder strikte voorwaarden/waarborgen zoals in de Wbp, is voor de effectiviteit van SILA essentieel. SILA zal straks niet meer kunnen rekenen op het (tijdig) ontvangen van (juiste) gegevens, zoals men dat nu nog wel kan. Dit zal slechts zeer ten dele te ondervangen zijn door bij leden te benadrukken dat men elke mutatie steeds per ommekeer moet melden. Idem voor eventuele niet-leden, die er als nabestaande(n) aan 'moet(en)' denken om het overlijden van een lid formeel te melden bij het kerkgenootschap of de religieuze organisatie waar de overledene lidmaat was. Door het niet ontvangen of ontvangen van onjuiste gegevens, zullen kerken mogelijk mensen over het hoofd zien, als het ware 'kwijtraken', of nieuw ingekomenen in sommige gevallen ongewenst bevragen of men elders lid was of lid wil worden van een plaatselijk kerkgenootschap of religieuze organisatie. Kerkelijke vrijwilligers moeten heel veel extra tijd gaan steken in de administratieve zaken, terwijl men liever bezig zou zijn met religieuze en met maatschappelijke nuttige zaken en taken.

De opslag, verwerking en het gebruik van de door SILA ontvangen gegevens is een schoolvoorbeeld van hoe men praktisch met de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) dient om te gaan. De reden die het Kamerlid mevrouw De Caluwé (VVD) noemt, namelijk een bescherming tegen de mogelijkheid van geloofsgemeenschappen om door de Staat verstrekte persoonsgegevens door te geven aan politieke partijen in vreemde mogendheden, raakt kant noch wal en speelt populistisch in op onderbuikgevoelens. Een argument dat er in dit vraagstuk in het geheel niet toe doet wordt er bij geslept om het bereiken van een geheel ander doel te bewerkstelligen: Er werd door mevrouw De Caluwé in dezen letterlijk gezinspeeld op moskeeën die de AK-partij in Turkije van adressen van Turkse Nederlanders zou hebben voorzien. Daarbij maakt mevrouw De Caluwé niet hard dat het om daadwerkelijk door de Nederlandse Staat aan een organisatie van levensbeschouwelijke aard, zoals SILA, verstrekte gegevens gaat. Waarschijnlijk omdat dit ook niet het geval was. Overigens is van de zeven kerkgenootschappen en/of religieuze organisaties die via SILA informatie vanuit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) van burgerlijke gemeenten krijgen, zoals bericht van verhuizing, huwelijk, geboorte of overlijden, bij mijn weten geen enkele entiteit van een islamitische signatuur. (Statutair zou dat misschien best kunnen, maar dat doet nu niet ter zake.)

De voorgenomen maatregel is disproportioneel en heeft zeer nadelige effecten voor de Nederlandse maatschappij terwijl het de belangen van het individu er niet aantoonbaar beter door beschermt worden dan voor de totstandkoming van deze AMvB. Het evenredigheidsbeginsel (zie artikel 3:4 lid 2 Awb) wordt niet toegepast: de lasten en nadelige gevolgen van dit overheidsbesluit zij de geraakte burgers en organisaties aantoonbaar en veel zwaarder zijn dan het vermeende algemeen belang van het besluit, dat blijkbaar ligt in het creëren van een soort 'staatsatheïsme' ten koste van alles. Nu heb ik de Minister 'horen' zeggen, 'ik ben zelf niet gelovig, maar ik ben ook niet van het staatsatheïsme' – en ik neem aan dat dit laatste ook geldt voor de Minister-president met een persoonlijke, christelijke achtergrond.

Mede daarom wil ik de Minister en daarmee de Regering met klem verzoeken om de Tweede Kamer dit thema nogmaals voor te leggen, en vooralsnog af te zien van deze onzalige maatregel. Het heeft er voor mij alle schijn van dat de indieners van de motie voornamelijk uit zijn op secularisatie van onze samenleving als dogma, in plaats van het handhaven en uitbreiden van een voor allen heilzame samenwerking tussen alle geledingen van de maatschappij. Waarom een meerderheid van de Kamer daarmee akkoord gaat, en waarom er blijkbaar zo weinig weerwerk was van een deel van de Kamer waarvan dat voor mij te verwachten was is mij een raadsel.

Dat is mijn voornaamste reden om te pleiten voor het handhaven van de huidige praktijk: de scheiding van Kerk en Staat is een groot goed, maar dit begrip moet niet te pas en te onpas onheus en onjuist gebruikt worden en samenwerking ten dienste van ons land en onze maatschappij, al onze inwoners belemmeren, omwille van persoonlijke en/of (partij)politieke dogma's.

De motivatie die de Minister aanvoert vóór de wijziging, is enkel het gehoor geven aan een door de Tweede Kamer aangenomen motie, hetgeen in ons democratisch stelsel ook zeer te verdedigen is. Een nadere argumentering dan dat het verstrekken van gegevens aan SILA 'niet langer gerechtvaardigd' is 'op grond van de aangenomen motie', is mij echter ontgaan – Ook nadat ik er de Handelingen (TK) er op nagelezen had.

Doen de Minister, de Regering, de Staat geen afbreuk aan het motiveringsbeginsel, wanneer een dergelijke zwaarwegende wijziging van een tot dusver wettelijk gelegitimeerde praktijk enkel en alleen op grond van een dergelijke 'dunne' motie wordt doorgezet?

Graag wil ik dankzeggen voor de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze via deze consultatie. Daarenboven wil ik de Minister, de Regering, alsmede alle leden van de Tweede Kamer, vragen om één en ander te (her)overwegen en wens ik hen veel wijsheid toe.

Joh. Pieterse -
Wichmond, 2 februari 2017